

De Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants

Per e-mail: consultaties@nba.nl

Datum 16 september 2024

VEUO

E secretariaat@veuo.nl

T +31 20 577 1010

Onze ref. M42887884/1/10712704

Betreft: Consultatie dialoogpaper "Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR). De impact van de VOR vanuit het externe accountantsperspectief."

Geachte heer Douma, geachte mevrouw Van Kimmenade,

De VEUO heeft kennisgenomen van het NBA-dialoogpaper "Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR) – de impact van de VOR vanuit het externe accountantsperspectief" (**Dialoogpaper**), en geeft hieronder graag haar reactie.

Introductie

Het dialoogpaper onderzoekt hoe duidelijkheid kan worden gegeven aan externe accountants over wat de VOR betekent voor hun rol en werkzaamheden. Uiteindelijk moet dit resulteren in een aanpassing van Handreiking 1109 over de rol van de accountant in relatie tot corporate governance informatie in het jaarverslag. Dit omdat de accountant ten aanzien van het bestuursverslag, waarvan de VOR deel zal uitmaken, in het kader van de wettelijke controle van de jaarrekening dient na te gaan (i) of het alle verplichte elementen bevat, (ii) of de verstrekte informatie verenigbaar is met de jaarrekening en (iii) of de te verstrekken informatie in het licht van de tijdens het onderzoek door de accountant verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat.

Het dialoogpaper neemt terecht tot uitgangspunt dat de externe accountant geen expliciete rol heeft bij de VOR. De VOR-werkgroep, die onder voorzitterschap stond van Prof. Van Manen en waarvan naast de schragende partijen bij de Nederlandse Corporate Governance Code ook de NBA zelf lid was, heeft de invulling van de VOR uitdrukkelijk aan de ondernemingen gelaten en geen vorm van assurance door de externe accountant voorgeschreven. Dit heeft gevolgen voor zowel de inhoud van de verklaring als voor de rol van de externe accountant daarbij.

In het navolgende zullen wij nader op deze punten ingaan. Waar wij verwijzen naar best practice bepalingen, betreft het bepalingen uit de Nederlandse Corporate Governance Code.

De VOR is een verklaring van de onderneming

De VOR voorziet in de behoefte van gebruikers van de externe verslaggeving van een onderneming (aandeelhouders, maar ook andere stakeholders) aan informatie over de risico's die de onderneming loopt en de wijze waarop de onderneming die risico's beoogt te beheersen. Een goede verklaring omtrent risicobeheersing geeft de gebruiker inzicht in de interne risicobeheersings- en controlesystemen van de onderneming, in hun doel en opzet, maar ook in hun beperkingen. Het gaat bij de VOR dus om transparantie over risicobeheersing.

In lijn daarmee is het goed dat in de VOR gehanteerde terminologie, zoals 'niveau van zekerheid' of 'effectieve beheersing van risico's', door ondernemingen zelf kan worden toegelicht. Ook is belangrijk dat de VOR geen (specifiek) raamwerk voor de risicobeheersing voorschrijft, maar juist verlangt dat transparantie wordt betracht over gehanteerde raamwerken.

De VOR wordt hiermee een eigen verklaring van de onderneming. Het is geen verklaring van de externe accountant. Dit is een weloverwogen en expliciete keuze van de leden van de werkgroep-Van Manen geweest. De rol van de externe accountant bij de VOR is daarmee naar oordeel van de VEUO niet onduidelijk, zoals het dialoogpapier lijkt te stellen, maar helder en (bedoeld) beperkt. Ondernemingen noch accountants zijn gebaat bij onduidelijkheid of verwarring over deze beperkte rol van de accountant bij de VOR.

Transparantie leidt tot duidelijkheid en vergelijkbaarheid

Aan de VOR ligt de gedachte ten grondslag dat een ondernemingspecifieke verklaring tot de meest effectieve transparantie leidt. De verklaring en toelichting daarop moeten de gebruiker van het bestuursverslag informatie verschaffen over de risico's die de onderneming loopt en de wijze waarop de onderneming die risico's tracht te beheersen. Uiteraard moet duidelijk zijn wat ondernemingen bedoelen met hetgeen zij verklaren – het ligt daarom voor de hand dat zij de door hen gebruikte terminologie toelichten, inkaderen en waar nodig specificeren.

Het is op zichzelf juist dat, zoals ook het dialoogpapier opmerkt, deze benadering ervoor zorgt dat verschillende ondernemingen verschillende verklaringen kunnen afleggen. Dat gegeven hoeft er echter in de ogen van de VEUO en de werkgroep niet toe te leiden dat de verantwoording over risicobeheersing door ondernemingen niet vergelijkbaar zal zijn voor stakeholders. De verklaring wordt preciezer en kan daardoor materieel juist beter worden vergeleken met andere verklaringen van andere ondernemingen.

Een ander gevolg van de ondernemingspecifieke benadering is dat voor de VOR geen (accountancy)standaarden beschikbaar zijn. De opstellers van het dialoogpapier hebben hier zorgen over en vragen hoe de externe accountant hiermee moet omgaan. De accountant hoeft echter geen assurance te geven over de VOR, maar gaat na of het bestuursverslag, waarvan de VOR deel uitmaakt, (i) alle verplichte elementen bevat, (ii) verenigbaar is met de jaarrekening en (iii) in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, geen materiële onjuistheden bevat. Een ondernemingspecifieke verklaring, die door de

onderneming zelf wordt afgebakend en toegelicht, leent zich in de ogen van de VEUO bij uitstek voor deze toetsing door de accountant.

De VOR is geen (impliciet) in-control statement

De VOR verlangt niet dat het bestuur verklaart "in control" te zijn of dat de vennootschap bepaalde soorten of typen risico's effectief beheerst. Niettemin duidt het dialoogpapier de VOR als "impliciet in-control statement" en dat omdat uit de verklaring dat het verslag "in voldoende mate inzicht geeft in de gebleken belangrijke tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen" zou kunnen worden afgeleid dat die systemen overigens (dat wil zeggen: voor zover geen tekortkomingen worden vermeld) effectief hebben gefunctioneerd.

De VEUO acht deze duiding om meerdere redenen fundamenteel onjuist. De VOR is geen in control statement, ook niet impliciet, en de VOR maakt dit ook expliciet duidelijk. Best practice bepaling 1.4.3 (i) verlangt al sinds 2016 dat het bestuur verklaart dat het verslag in voldoende mate inzicht geeft in tekortkomingen in de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen. Dit is dus geen onderdeel van de VOR en reeds daarom is onduidelijk hoe uit deze bepaling kan worden afgeleid dat de VOR een impliciet in-control statement is.

Best practice bepaling 1.4.3 (i) is bovendien geen impliciet in-control statement en is dit ook nooit geweest. De verklaring dat het verslag in voldoende mate inzicht geeft in tekortkomingen betekent niet dat er geen tekortkomingen zijn geweest, noch dat alle tekortkomingen zijn vermeld, de systemen adequaat zijn opgezet of alle risico's effectief zijn beheerst. Immers zullen de interne risicobeheersings- en controlesystemen altijd inherente beperkingen kennen, is het vanuit kostenoverwegingen niet mogelijk alle risico's altijd te beheersen, is de onderneming bij de beheersing van risico's afhankelijk van de handelingen van werknemers of anderen, kunnen risico's zich buiten de invloedssfeer van de onderneming afspelen, enzovoort. Dit zijn geen tekortkomingen van de risicobeheersing, maar inherent daaraan en aan het feit dat ondernemen nu eenmaal risico's met zich brengt. Jaarverslagen van beursondernemingen wijzen hier ook op, en worden door de gebruikers ervan niet gelezen als effectieve of de facto in control-verklaringen.

Ook uit de eigenlijke bepalingen van de VOR kan geen "impliciet in-control statement" worden afgeleid. De VOR is een verklaring waarin het bestuur het doel, de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen toelicht en ten aanzien van een aantal risicocategorieën uitlegt welke zekerheid deze systemen wel of niet bieden.

Het zou goed zijn als de NBA, als lid van de werkgroep-Van Manen, iedere onduidelijkheid over de VOR op dit punt helpt wegnemen.

Afsluiting

Concluderend vraagt de VEUO zich, gelet op het voorgaande, af of Handreiking 1109 wel (zo'n ingrijpende) wijziging behoeft. De huidige Handreiking 1109 is summier over best practice bepalingen 1.4.2 en 1.4.3, waarop de VOR voortbouwt. Een kernelement van de huidige bpb 1.4.3 is bijvoorbeeld

dat het bestuur verklaart dat het verslag in voldoende mate inzicht geeft in de tekortkomingen van de interne risicobeheersings- en controlesystemen (waarop wij hierboven ook in gingen). Over de werkzaamheden van de accountant in dat kader vermeldt de handreiking (p. 19) slechts (i) dat de accountant significante tekortkomingen in de interne beheersing aan de RvC en RvB rapporteert en (ii) dat de accountant de evaluatie en onderbouwing van de tekortkomingen van het management ontvangt.

Bij deze benadering zou passen dat naar aanleiding van de VOR (slechts) aan de Handreiking wordt toegevoegd dat:

- De accountant de evaluatie en onderbouwing van het management ontvangt dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een beperkte mate van zekerheid geven dat de duurzaamheidsverslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat; en
- De accountant de evaluatie en onderbouwing van het management ontvangt over het niveau van zekerheid dat voornoemde systemen geven dat de operationele en *compliance* risico's effectief worden beheerst.

Indien de Handreiking ingrijpender wordt gewijzigd dan hierboven voorgesteld, leidt dit in de ogen van de VEUO tot het risico dat de VOR zijn waarde als ondernemingspecifieke verklaring verliest, en er bovendien onduidelijkheid ontstaat over de rol van de accountant daarbij.

Uiteraard zijn wij graag beschikbaar onze bijdrage nader toe te lichten en eventuele vragen te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

Sven Dumoulin

Algemeen secretaris VEUO